

בעין חינוכית

בעין חינוכית מספר 93, י"ב באייר תשע"א

"משחקים באש" – על המדורות של ילדינו ועלינו...

רקע

הרב אהרן רוזנבאום, ישיבה תיכונית מעלה אדומים

ל"ג בעומר ומדורותיו מציבים בפנינו אתגרים חינוכיים מורכבים. מה באמת קורה במדורות ומה תפקידנו החינוכי כהורים וכמורים נוכח הקשיים והאתגרים שהם מציבים? על זאת ועוד, בדבריו של הרב רוזנבאום, נוכח ניסיונו רב השנים עם תלמידי ישיבה תיכונית. (דבריו נכתבו בעזרת חבריו המשמשים ר"מים גם במקומות נוספים בארץ. הם אינם מהווים עדות על המתרחש דווקא אצל תלמידיו או במקום מגוריו).

אין כוונתי שאנשי החינוך ישמשו בתפקיד שיטור או אחראי משמעת במדורות. עליהם להיות אנשי חינוך משמעותיים הבאים פשוט לבקר, המשוחחים בנעימות עם תלמידיהם ויוצרים השראה על ידי עצם ביקורם. אך מעבר לכך, בעיקר חסרתם שם אתם – ההורים. היכן הייתם? כיצד ישנתם בשקט כשילדכם בן העשר עמד בשעה שתיים בלילה במרכז המדורה בין להבות האש? מה עשיתם עת בנכם היקר ערך עם חבריו תחרות שתיית אלכוהול? האם אתם באמת יודעים לאילו תכנים נחשף במדורה? האם לילה שלם של ריקנות מוחלטת ללא שינה מהווה חלק מהתפריט החינוכי שאותו אתם רוצים להעניק לילדכם? כיצד בנכם יאמין לכם כשתסבירו לו כי חינוכו יקר וחשוב בעיניכם, בעודכם מפקירים את מדורתו באופן מוחלט? האם האמירה הסתמית "תשמור על עצמך" מהווה ביטוי להורות מספקת? כמובן, יש גם צעירים אחרים. צעירים היושבים סביב מדורה עם תוכן בונה, וברגע ששלב התכנים מסתיים – פורשים לביתם ולמיטתם. מה עושים כדי שאור מדורתם יגבר? נוכח אתגר זה כדאי להורים ולאנשי חינוך לאמץ מספר הצעות פשוטות לקראת ל"ג בעומר. הצעות לנושאים חינוכיים שראוי לשוחח עליהם עם התלמידים (בכיתה) ועם הילדים (בבית) **מראש**:

1. המדורה מהווה הזדמנות לקיים מצוות בין אדם לחברו:
- א. במניעת גזל (כגון גזל קרשים מאתרי בנייה או ממה שאספו בני נוער אחרים, גזל של

ערב ל"ג בעומר אחרי חצות... שוטטתי בין מדורות התלמידים השונות במשך כשעתיים, וברצוני לשתף אתכם ברשמיי. התובנה המרכזית שלי היא כי אצל רבים מתלמידינו בל"ג בעומר **השטח בוער והתוכן חסר. הם (ואנחנו) פשוט משחקים באש.**

אמנם במקבץ המדורות הראשון שבו ביקרתי התקבלתי בזרועות פתוחות, מלאות אהבה וחום (תרתי משמע). פגשתי תלמידים שמחים, מאורגנים בתנועות נוער מסודרות, יחד עם מדריכיהם, שרים ומשוחחים, ויחדיו מעניקים משמעות חיובית למדורתם.

אך למציאות שונה בתכלית הגעתי במקבצי מדורות אחרים שבהם ביקרתי ברחבי הקהילה, **בעיקר בשעות מאוחרות יותר**. את פני קיבלו ילדים ונערים שחיפשו את עצמם ואת מקומם, שרדפו משטות אחת לחברתה, ומעיסוק בשתייה חריפה לרדיפה זולה אחר בנות (ולהפך...). ילדי כיתה ה' היו במדורה לבדם ללא מבוגר והעסיקו את עצמם בהליכה על פלטת עץ המונחת על האש ("משחקים באש" כבר אמרנו?); חברי כיתות י"א עסקו בהרעלת עצמם בנרגילות וביסגרות לקול צרחות דיסק של מוזיקה דיכאונית; תלמידי כיתות ט', י' עסקו בתחרות שתייה חריפה ובני נוער רבים אחרים שוטטו סתם, ללא מטרה.

במרקם אנושי זה חסרה לי נוכחותם של הורים ושל אנשי חינוך, שיבקרו את תלמידיהם דווקא בשעות אלו. במצב זה, ייתכן שבמדורות נשרפים חלילה גם כמה ערכי יסוד שלהם אנו מחנכים.

4. למי שזה מתאים לו, ניתן גם להציע להכין ערכות קריוקי למיניהן (במחילה, לא רק של שירים המכונים חסידיים אלא גם שירים אחרים שמגוון סוגי בני הנוער של היום אוהבים לשיר ומתחברים אליהם, אך אינם בעלי מסר שלילי).
5. ללמוד אתם מראש על משמעות היום וערכו. לדון יחד בכיתה או בבית בדרכים שבהן יוכלו להביא תכנים אלו לידי ביטוי סביב המדורה.
6. לדון אתם מראש על תופעות פסולות ששמעתם שהיו בעבר במדורות (בעיר אחרת...). לשאול מה לדעתם גורם לכך? מה ביכולתם של צעירים לעשות כדי לקיים מדורה בעלת ערך ותוכן?

פנייה להורים

מומלץ וחובה לפנות מבעוד מועד להורי הכיתה. להתריע על האתגרים ולהציע דרכים להתמודד. בין השאר להמליץ להם כי לילדים עד כיתות ז', ח' יוגבל זמן כיבוי המדורה. לגבי גדולים יותר, לארגן בכל קהילה, יישוב או שכונה 'סיירת הורים' שתבקר במדורות פעמים מספר באמצע הלילה, בכובע כינוכי ולא בתפקיד משטרת. שאחד ההורים יכין סיפור מעניין שאותו יספר לנוער במדורה. עצם הידיעה של הנוער שהורה "יוצא ובא" נותנת ממד אחר לאווירה במדורה. ביכולתה למזער ולצמצם את החוויה החינוכית השלילית העלולה להתפתח בלילה כזה. זה אחד מאבני היסוד של חובותינו כהורים כלפי ילדינו לקראת ל"ג בעומר.

בואו נהיה נוכחים ונכוון את ילדינו (הן מראש הן בעת ביקור במדורה) למען ידעו כיצד להתחמם מאש המדורה, אך לא להישרף חלילה ולהיכוות ממנה!

עגלות מרכולים, וגזל שינה של מבוגרים המשכימים למחרת לעבודת יומם).

ב. זו הזדמנות לקיים מצוות בין אדם לחברו על ידי כך שנקרב את מי שבשולי החברה ולא חלילה נבוז לו. נוודא שהוא מוזמן למדורה ולא מוחרם. אין תסכול גדול מהידיעה שכל חבריך מקיימים מדורה "כיפית" כל הלילה ואתה לא הוזמנת אליה (כאן גם למבוגרים תפקיד: לשים לב לילדים/נערים בשולי החברה שאינם מוזמנים לאף מדורה. לסייע בפתרון הבעיה מבעוד מועד).

2. מזון:

א. הקפדה על מה שנכנס לפינו, כלומר בדיקת כשרות מוצרי בשר וממתקים. זאת בצד התחשבות בחברים המקפידים על כשרות מהודרת (בשר חלק וכדומה).

ב. הקפדה על דרך האכילה (לא 'מותניכם חגורים' ולא בחיפזון...). אין חובה להתנפל על הנקניקיות. יש מספיק לכולם... וגם הקפדה על 'בל תשחית' בתחום האוכל. לא לקנות כמויות גדולות שייזרקו לאחר מכן.

ג. על פיתות ולחמניות מקובל ליטול ידיים, ולברך את ברכת המזון לאחר מכן...

ד. ציפייה לאוכל נפש' בדמות 'דבר תורה' – היא ציפייה מוגזמת??

3. לקראת ל"ג בעומר מומלץ להציע לילדים ערכות הפעלה, חידונים, משחקים וכדומה בהיקף גדול על מנת שיוכלו למלא בעזרתן שעות של תוכן. **כדאי להכין אותן מראש, יחד עם הילדים בכיתה או בבית.** ניתן לחלק את הילדים לחוליות כאשר כל חוליה מכינה פעילות שתחולק מבעוד מועד לשאר חברי הכיתה.

הרהורים חינוכיים

א. האם תיאוריו של הכותב אופייניים או מוגזמים? האם אתה באמת יודע מה קורה אצל ילדיך או תלמידיך במדורה?

ב. חלק מההורים (והמורים?) מהססים להציב גבולות – גם בלי"ג בעומר. הם מפחדים מחיכוך ונאלמים דום. מדוע? הדבר בא לביטוי (גם) בחשש לקבוע גבולות ברורים ביחס למדורה ובחשש שלהם לבקר במדורת ילדיהם (או תלמידיהם) המתבגרים. ממה נובע חשש זה ומה ניתן לעשות כדי לנטרלו?

ניתן לעשות מנוי אישי (ללא עלות) על דפי "בעין חינוכית". נא לפנות לשרון: sharonz@orot.ac.il.